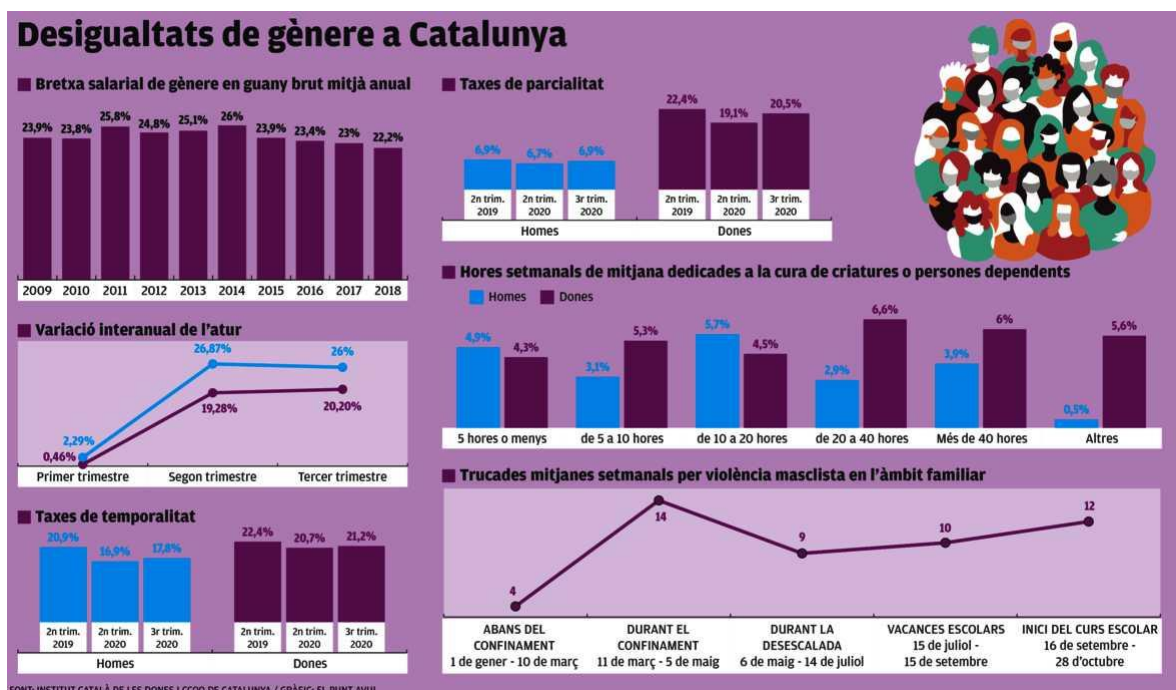

La Covid-19 agreuja la desigualtat

Les feines més feminitzades, que ja eren les més precàries, han estat les més afectades per la crisi

Les dones són les que han assumit la cura dels fills i els dependents, demostrant que els rols no estan tan superats com semblava

BARCELONA - 8 març 2021 2.00 h

La Marisa es va quedar al març sense feina i sense dret a cap ajuda, perquè no té papers i havia de treballar en l'economia submergida. La Sandra va ser discriminada laboralment quan es va quedar embarassada; però els problemes només havien començat, perquè va trigar set mesos a cobrar l'ERTO en què va ser inclosa i va haver de recórrer als serveis socials per menjar. Són dos dels testimonis que surten en el reportatge sobre precarietat femenina que, en sintonia amb el clam d'aquest 8-M, vol denunciar que la crisi de la Covid-19 ha impactat, sobretot, en els col·lectius més vulnerables i, per tant, ha agreujat encara més les desigualtats de gènere.

Dones i homes no partien, al març, d'una situació d'igualtat, ni en l'àmbit domèstic ni en el laboral i, en un context de màxima tensió com el que hem viscut, no només s'han posat al descobert els incomptables greuges que s'arrosseguen –malgrat alguns avenços reals i molta cosmètica–, sinó que s'han accentuat i se n'han creat de nous, com recordaran avui milers de dones que, aquest primer 8-M en pandèmia, no renunciaran a sortir al carrer, això sí, amb totes les mesures de seguretat necessàries.

A casa nostra, hi ha diversos grups de recerca que estan estudiant l'impacte del coronavirus en clau de gènere i també hi comença a haver els primers informes oficials. L'Institut Català de les Dones va publicar, al desembre, un dossier monogràfic en què relatava que la taxa d'atur que més havia variat l'any passat és la de les dones, passant de l'11% del primer trimestre al 14% del tercer. En el cas de les dones estrangeres, es va incrementar més del doble, del 14 al 29%.

Pitjor situació prèvia

Ningú no nega que la crisi ha afectat (gairebé) tothom, però, és clar, qui ja venia d'una situació d'inferioritat l'ha poguda afrontar amb menys recursos i garanties. “L'impacte de la pandèmia en el mercat de treball té nom de dona, i això es reflecteix tant en les taxes d'ocupació i atur com en els nivells de temporalitat, de treball a temps parcial i, fins i tot, en el teletreball o en les condicions de salut a la feina”, assenyalava, la setmana passada, un informe de CCOO de Catalunya. L'estudi admet que hi ha hagut una “lleugera recuperació del sotrac econòmic entre el segon i el tercer trimestre del 2020”, però adverteix que ha beneficiat, sobretot, els homes, ja que “ells aconseguen recuperar fins a 2,5 punts percentuals la taxa d'ocupació, assolint el 71,1%, mentre que les dones ho fan només en 1,3 punts, arribant al 62,7%”.

“La pandèmia ha deixat en evidència el que ja sabíem, que les feines més necessàries per al manteniment de la vida són, paradoxalment, les pitjor pagades i són –quina casualitat!– ocupades majoritàriament per dones”, denuncien les organitzadores del 8-M, que reflexionen: “Qui treballa a les residències de gent gran? Qui conforma la majoria del personal sanitari? Qui educa la nostra canalla? Qui neteja els nostres centres de treball? Qui s'encarrega de les persones malaltes?”

Al costat de les dones que han hagut de treballar més que mai, amb condicions laborals que no estaven a l'altura, són moltes les que han perdut la feina, ja sigui de forma temporal o definitiva. Com recorda l'antropòloga Bruna Álvarez, quan les dones es van incorporar massivament al mercat laboral, als anys setanta i vuitanta, “ells es van quedar amb els contractes indefinits i a jornada completa de la indústria i elles es van incorporar de manera massiva al sector serveis, amb contractes parcials i temporals”. “Des de llavors –continua–, hi ha hagut una precarització general del mercat laboral, però quan arriba la Covid elles ja estaven en els sectors més precaritzats.” Álvarez matisa que hi ha hagut diferències en funció de la formació, ja que les feines més castigades per la crisi de la Covid-19 es relacionen amb nivells formatius més baixos, com ara l'hostaleria i el turisme.

El biaix de gènere, però, es nota en tots els àmbits: segons l'Institut Català de les Dones, en el segon trimestre del 2020, es van perdre 14.000 llocs de treball entre professionals científiques i intel·lectuals, enfront dels 2.300 homes de la mateixa categoria laboral. Álvarez, que és investigadora del grup AFIN de la UAB, que es dedica a estudiar les desigualtats per raó d'edat, gènere, raça, classe o orientació sexual, entre d'altres, està analitzant com s'ha acarnissat la crisi de la Covid-19 en les mares, i en dona un exemple molt gràfic: “Com que la divisió sexual del treball continua existint i elles mateixes i la societat pensen les dones com a responsables dels infants, ja s'ha documentat que, durant el temps de confinament, els professionals de l'àmbit universitari que eren pares van poder

publicar més articles, mentre que la producció de les mares va caure en picat.” Això significa, conclou, “que la tendència d’igualtat dins de casa que s’havia anat veient entre les parelles heterosexuales de classe mitjana alta amb estudis no va continuar amb la Covid, sinó que hi va haver una desigualtat molt gran, ja que el lloc de treball que cal protegir o potenciar en situació de crisi acaba sent sempre el de l’home”.

Rols no superats

Efectivament, tots els estudis indiquen que, en el cas de les dones que han mantingut la feina gràcies al teletreball, han estat elles les que majoritàriament han assumit la cura dels fills i d’altres familiars dependents. Com explica Inma Pastor, professora de sociologia i directora de l’Observatori de la Igualtat de la URV, “les enquestes constaten que, en general, les dones no han renunciat a la càrrega de treball remunerada i han assumit la no remunerada que es compartia amb institucions de l’Estat com ara les escoles i els centres de dia”. Això ha tret a la llum, defensa, “la necessitat d’impulsar la igualtat en la vida quotidiana, perquè si no deixem resolt el problema de la persistent divisió sexual del treball dins la llar, les dones no tindran mai les mateixes oportunitats per assumir el treball remunerat”.

Per Pastor, el canvi depèn del “compromís i la capacitat” d’homes i dones de canviar rols, però també de les polítiques públiques, sobretot en matèria d’ocupació: “No podem seguir com ara i oferir només a les dones treballs que tenen a veure amb la dependència o els serveis clàssics d’atenció a les persones. Cal que incorporem dones allà on no n’hi ha o són poques, i també homes on fins ara només hi havia presència femenina.”

Per Lúdia Arroyo, sociòloga i investigadora del grup Gènere i TIC de l’Institut Interdisciplinari d’Internet de la UOC, la pèrdua de talent femení, que fa deu anys es va calcular que era a Catalunya del 0,5% del PIB, haurà augmentat amb la pandèmia, no només perquè les dones han estat més afectades per acomiadaments i ERTO, sinó també per les decisions que han hagut de prendre per arribar a compatibilitzar totes les càrregues de treball, com ara reduir la jornada, abandonar la feina i renunciar a la promoció laboral.

L’efecte del teletreball

“Han estat elles les qui han hagut de renunciar a la trajectòria laboral, fins i tot tenint feines més ben remunerades. El confinament de les dones a l’àmbit exclusivament familiar el trobem al llarg de la història, però ara pensàvem que hi havia una certa igualtat, almenys dins l’àmbit privat, i la pandèmia ha evidenciat que no estava superat l’imaginari de les dones com a mestresses de casa i el de l’home com el qui guanyen el pa”, lamenta. Arroyo també està estudiant com el teletreball és un nou vector de desigualtat. “En general, ells tenen les competències digitals avançades més altes, i si la tecnologia s’aplica sense assegurar les condicions perquè no generin més desigualtats, aquestes augmenten”, alerta

Al costat d’aquestes noves xacres per raó de gènere, hi ha les velles que ha agreujat la pandèmia, com ara el drama de les violències masclistes i la pobresa femenina. Per tot això i molt més, avui el moviment feminista torna a sortir al carrer.

